

Briuselis, 2021 07 01
COM(2021) 348 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**pagal 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 909/2014
dėl atsiskaitymo už vertybinius popierius gerinimo Europos Sąjungoje ir centrinių
vertybinių popierių depozitoriumų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos 98/26/EB ir
2014/65/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 236/2012, 75 straipsnį**

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

pagal 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 909/2014 dėl atsiskaitymo už vertybinius popierius gerinimo Europos Sąjungoje ir centrinių vertybinių popierių depozitoriumų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos 98/26/EB ir 2014/65/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 236/2012, 75 straipsnį

1. ĮVADAS

Reglamentu dėl atsiskaitymo už vertybinius popierius gerinimo Europos Sąjungoje ir centrinių vertybinių popierių depozitoriumų¹ (CVPDR) buvo siekta padidinti atsiskaitymo saugumą ir veiksmingumą ir sudaryti visos ES centriniais vertybinių popierių depozitoriumams (CVPD) keliamų bendrų reikalavimų rinkinį. Jis buvo priimtas 2014 m., tačiau tam tikri reikalavimai buvo pradėti taikyti tik po kelerių metų priėmus atitinkamus techninius reguliavimo standartus (TRS).

Pagal CVPDR 75 straipsnį reikalaujama, kad ne vėliau kaip 2019 m. rugsėjo 19 d. Komisija atliktų peržiūrą ir parengtų bendrą ataskaitą įvairiais klausimais. Ataskaita buvo atidėta ir jos taikymo sritis yra siauresnė, nei numatyta CVPDR, dėl vėlesnio kai kurių priemonių taikymo ir dėl to, kad neseniai pagal CVPDR buvo išduoti (pakartotiniai) veiklos leidimai pakankamai CVPD, kad būtų galima atlikti išsamų vertinimą. Pagal Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos (ESMA) reglamento² 81 straipsnio 2c dalį taip pat reikalaujama, kad Komisija įvertintų galimybę ESMA prižiūrėti trečiųjų valstybių CVPD.

Rengdama šią ataskaitą Komisija dalyvavo didelio masto konsultacijų procese. Apskritai CVPDR pavyksta pasiekti pirminius tikslus padidinti atsiskaitymo veiksmingumą ES ir CVPD patikimumą. Kai kuriose srityse iš esmės keisti CVPDR būtų per anksti, atsižvelgiant į tai, kad reikalavimai pradėti taikyti palyginti neseniai. Suinteresuotieji subjektai vis dėlto išreiškė susirūpinimą dėl tam tikrų jau taikomų taisyklių (t. y. dėl tarpvalstybinio paslaugų teikimo, galimybės naudotis komercinių bankų pinigais, trečiųjų valstybių CVPD sistemos) įgyvendinimo. Kapitalo rinkų sąjungos (KRS) aukšto lygio forumo galutinėje ataskaitoje³ taip pat rekomenduota, kad Komisija atliktų tikslią CVPDR peržiūrą, kad būtų sustiprintas CVPD pasas ir padidinta priežiūros konvergencija tarp nacionalinių kompetentingų institucijų, siekiant stiprinti tarpvalstybinį atsiskaitymo paslaugų teikimą ES, skatinti konkurenciją ir sumažinti išlaidas. Taip pat išreikštas susirūpinimas dėl atsiskaitymo drausmės režimo proporcingumo ir poveikio finansiniam stabilumui. Kai kuriuos iš šių nuogastavimų, atrodo, galima paaiškinti spaudimu, kuris rinkose pasireiškė dėl COVID-19 pandemijos.

¹ 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 909/2014 dėl atsiskaitymo už vertybinius popierius gerinimo Europos Sąjungoje ir centrinių vertybinių popierių depozitoriumų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos 98/26/EB ir 2014/65/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 236/2012 (OL L 257, 2014 8 28).

² 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) ir iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB bei panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/77/EB (OL L 331, 2010 12 15).

³

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/growth_and_investment/documents/200610-cmu-high-level-forum-final-report_en.pdf.

Komisija pripažino, kad kai kuriuos iš šių klausimų reikia spręsti, ir 2020 m. rugsėjo mėn. priimtame naujajame KRS veiksmų plane⁴ paskelbė, kad svarstys galimybę iš dalies pakeisti taisykles siekdama pagerinti tarpvalstybinį paslaugų teikimą ir prisidėti prie labiau integruotos poprekybinės aplinkos sukūrimo ES.

Šioje ataskaitoje apibendrinamos pagrindinės peržiūros sritys, siekiant užtikrinti, kad CVPDR tikslai būtų įgyvendinti proporcingiau, veiksmingiau ir efektyviau. Atsižvelgdama į nustatytus svarbius klausimus, kaip taip pat paskelbta 2021 m. Komisijos darbo programoje⁵, Komisija svarsto galimybę pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kad būtų iš dalies pakeistas CVPDR siekiant padidinti jo veiksmingumą ir efektyvumą (CVPDR REFIT), atlikus poveikio vertinimą, kuriame bus nuodugniau išnagrinėti tinkamiausi sprendimai.

2. CENTRINIŲ VERTYBINIŲ POPIERIŲ DEPOZITORIUMŲ REGLAMENTAS (CVPDR)

CVPD⁶ yra sisteminės svarbos finansų rinkoms finansų įstaigos. Centralizuodami pirminių naujai išleistų vertybinių popierių registravimą (toliau – notarinė paslauga) jie atlieka itin svarbų vaidmenį pirminėje rinkoje. Jie valdo infrastruktūrą (toliau – vertybinių popierių atsiskaitymo sistemos), kurioje galima užbaigti vertybinių popierių sandorį (toliau – atsiskaitymas). Jie taip pat tvarko vertybinių popierių sąskaitas, kuriose registruojama, kas kiek vertybinių popierių išleido ir kiekvienas tų vertybinių popierių nuosavybės pasikeitimas (toliau – centralizuoto tvarkymo paslauga). ECB duomenimis, 2019 m. pabaigoje ES vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose buvo daugiau kaip 53 trilijonų EUR vertės vertybinių popierių ir įvykdyta daugiau kaip 420 mln. pateikimo nurodymų, kurių visa apyvarta tais metais sudarė daugiau kaip 1 120 trilijonų EUR⁷.

CVPD yra itin svarbūs ekonomikos finansavimui. Be CVPD vaidmens išleidimo procese, įmonių, bankų ir kitų įstaigų pateikiamos vertybinių popierių užtikrinimo priemonės lėšoms pritraukti teikiamos per CVPD valdomas vertybinių popierių atsiskaitymo sistemas. Jie taip pat yra neatsiejama pinigų politikos įgyvendinimo dalis, nes per juos atsiskaitoma už vertybinius popierius centrinio banko pinigų politikos operacijose.

CVPDR atliko lemiamą vaidmenį ES dedant poprekybinio suderinimo pastangas, nes juo nustatyti:

- trumpesni atsiskaitymo laikotarpiai;
- atsiskaitymo drausmės priemonės (privalomos piniginės baudos ir supirkimas neatsiskaitymo atveju, pranešimas apie neatsiskaitymo atvejus);
- griežti CVPD keliami organizaciniai, veiklos vykdymo ir prudenciniai reikalavimai;

⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kapitalo rinkų sąjunga žmonėms ir įmonėms. Naujas veiksmų planas“, COM(2020) 590.

⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2021 m. Komisijos darbo programa. Gyvybinga Sąjunga pažeidžiamame pasaulyje“ (COM(2020) 690).

⁶ Nuorodos į CVPD šiame dokumente, kai taikytina, taip pat apima du tarptautinius centrinius vertybinių popierių depozitoriumus (TCVPD). TCVPD – CVPD, kurių specializacija yra tarptautinių obligacijų (vadinamų euroobligacijomis) išleidimas, pakategorė.

⁷ Europos Centrinio Banko turimų vertybinių popierių statistikos duomenų bazė, <https://sdw.ecb.europa.eu/browse.do?node=9691130> (žiūrėta 2021 m. balandžio 29 d.).

- griežtesni prudenciniai ir priežiūros reikalavimai, keliami CVPD ir kitoms įstaigoms, teikiančioms bankininkystės paslaugas, kuriomis remiamas vertybinių popierių atsiskaitymas;
- paso sistema, kurioje veiklos leidimą turintys CVPD gali teikti savo paslaugas visoje ES pagal specialią procedūrą.

CVPDR taip pat siekta ES įgyvendinti tarptautinius finansų rinkų infrastruktūrų standartus (CPMI ir IOSCO finansų rinkos infrastruktūrų principus, PFMI).

3. SUINTERESUOTŲJŲ SUBJEKTŲ PATEIKTA INFORMACIJA

Rengiant šią ataskaitą:

- surengtas valstybių narių ekspertų grupės posėdis, į kurį buvo taip pat pakviesti Europos Centrinio Banko (ECB), Europos Parlamento ir ESMA atstovai (2020 m. rugsėjo mėn.);
- ESMA Komisijai pateikė savo pirmąsias dvi CVPDR įgyvendinimo ataskaitas (t. y. dėl vidinio atsiskaitymų vykdymo ir tarpvalstybinio paslaugų teikimo), kaip reikalaujama pagal CVPDR 74 straipsnį (2020 m. lapkričio mėn.). 2021 m. viduryje turėtų būti parengtos dar dvi ataskaitos (dėl technologinių inovacijų naudojimo CVPD ir papildomų bankinio tipo paslaugų);
- 2020 m. gruodžio 8 d. – 2021 m. vasario 2 d. vyko tikslinės konsultacijos dėl CVPDR įgyvendinimo, kuriose atsakymus pateikė 91 suinteresuotasis subjektas. Išsami atsakymų santrauka pateikta grįžtamosios informacijos pareiškime⁸. Komisija gavo ir konfidencialių atsakymų. Per Komisijos konsultacijas dėl ES kriptoturto rinkų reguliavimo sistemos⁹, kuriose atsakymus pateikė 198 respondentai, kai kurie suinteresuotieji subjektai iškėlė ir su CVPDR susijusių klausimų.

4. NUSTATYTOS PAGRINDINĖS PROBLEMOS

4.1. Sudėtingų reikalavimų, susijusių su CVPD paslaugų teikimu nacionaliniu ir tarpvalstybiniu mastu, patikslinimas ir supaprastinimas

Nacionaliniu lygmeniu ES CVPD taikomi veiklos leidimų išdavimo ir nuolatinės priežiūros, kurią vykdo jų buveinės valstybės narės institucijos, reikalavimai. Dauguma tikslinių konsultacijų respondentų: tiek valdžios institucijos, tiek CVPD, teigė, kad kasmetinė CVPD peržiūra ir vertinimas yra neproporcingi, o jų pridėtinė vertė – ribota. Jie taip pat išreiškė susirūpinimą dėl šiems veiksams reikalingos informacijos proporcingumo.

ES viduje pagal paso režimus įmonės, turinčios veiklos leidimą vienoje valstybėje narėje, savo paslaugas gali teikti visoje bendrojoje rinkoje, taip didinant konkurenciją. Kitose srityse buveinės valstybių narių institucijos reikalauja, kad tarpvalstybines paslaugas teikiantiems subjektams būtų taikomi iš principo minimalūs papildomi reikalavimai. Tačiau CVPD paslaugas, susijusias su finansinėmis priemonėmis, išleistomis pagal kitos valstybės narės teisę, gali teikti tik pagal specialią procedūrą, pagal kurią tam turi pritarti buveinės valstybės narė, jeigu CVPD atitinka buveinės valstybės narės bendrovių teisę ir kai buveinės ir

⁸ https://ec.europa.eu/info/consultations/finance-2020-csdr-review_en.

⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12089-Directive-regulation-establishing-a-European-framework-for-markets-in-crypto-assets/public-consultation_en.

priimančiosios valstybių narių institucijos bendradarbiauja prieš pradėdant taikyti paso mechanizmą ir kai kuriais atvejais po to.

Iš grįžtamosios informacijos matyti, kad tarpvalstybinių CVPD paslaugų teikimas buvo ribotas¹⁰. Pavyzdžiui, ESMA duomenimis, vertybinių popierių, kuriuos išleido kitų valstybių narių emitentai, atsiskaitymas sudaro mažiau nei 5 % daugumos CVPD atsiskaitymo veiklos, tačiau daugiau nei 80 % TCVPD veiklos.

Todėl suinteresuotieji subjektai vienbalsiai prašė Komisijos paaiškinti ir supaprastinti paso mechanizmo taisykles, visų pirma siekiant sumažinti administracinę naštą ir išlaidas. Buvo pasiūlyta įvairių galimybių – nuo platesnio užmojo (pakeisti esamą procedūrą paprastu pranešimu, kaip kitų finansų įstaigų atveju) iki labiau techninių (tiksliniai esamos sistemos pakeitimai, pvz., leidžiant tam tikras finansines priemones (pvz., obligacijas) administruoti tarpvalstybiniu lygmeniu nesilaikant paso mechanizmo taikymo procedūros, patikslinti buveinės ir priimančiosios valstybių narių institucijų vertinimą, standartizuoti procedūros turinį ir formatą).

Remiantis šia grįžtama informacija reikėtų įvertinti taisykles, susijusias su metine CVPD peržiūra ir vertinimu, visų pirma dėl jų dažnumo ir turinio, ir paso mechanizmo reikalavimus pagal CVPDR.

4.2. Priežiūros konvergencijos didinimas tarp institucijų, dalyvaujančių prižiūrint CVPD

Nors (pakartotinio) veiklos leidimo išdavimo procesas užtruko, šiuo metu beveik visi ES CVPD turi veiklos leidimus pagal CVPDR; kiti, jeigu jie buvo gavę veiklos leidimą pagal anksčiau taikytiną nacionalinę teisę, toliau vykdo veiklą pagal tęstinumo išlygą. Kadangi praėjo jau septyneri metai nuo CVPDR priėmimo, daugelis suinteresuotųjų subjektų pritarė tam, kad būtų nustatyta tos išlygos taikymo pabaigos data ir taip užtikrintos vienodos sąlygos visiems ES CVPD.

Be to, daugelis suinteresuotųjų subjektų prašė Komisijos padidinti priežiūros konvergenciją dėl CVPD, vykdančių veiklą ir nacionaliniu, ir tarpvalstybiniu lygmenimis. Pavyzdžiui, dauguma tikslinių konsultacijų respondentų manė, kad reikia gerinti valdžios institucijų bendradarbiavimą ir didinti konvergenciją peržiūros ir vertinimo procesuose, kuriuose taikomi skirtingi požiūriai. Taip pat buvo pasiūlymų patikslinti atitinkamų valdžios institucijų vaidmenį veiklos leidimo išdavimo procese ir peržiūros ir vertinimo procedūroje.

Be to, skirtingas CVPDR reikalavimų taikymas ir nepakankamas bendradarbiavimas tarp buveinės ir priimančiosios valstybių narių institucijų kliudo kurti tikrą bendrąją atsiskaitymo rinką. Todėl daugelis suinteresuotųjų subjektų, įskaitant ESMA ir KRS aukšto lygio forumą, ragino užtikrinti papildomą priežiūros konvergenciją ir stiprinti valdžios institucijų bendradarbiavimą. Pavyzdžiui, pasą naudojančių CVPD priežiūros institucijų kolegijų, kuriose toks bendradarbiavimas yra labiau formalizuotas ir jam taikomos specialiosios taisyklės, steigimas yra savanoriškas ir sprendimą dėl to priima CVPD buveinės valstybės narės institucija; praktikoje iki šiol įsteigta tik viena kolegija.

Todėl reikėtų toliau svarstyti galimybę nebetaikyti tęstinumo išlygos ES CVPD ir rasti kitų būdų stiprinti valdžios institucijų bendradarbiavimą ir priežiūros konvergenciją

¹⁰ ESMA ataskaita „Tarpvalstybinės paslaugos ir prašymų tvarkymas pagal CVPDR 23 straipsnį“, 2020 11 5.

(pvz., taikant privalomų kolegijų reikalavimą, suteikiant ESMA įgaliojimus dėl TRS), siekiant užtikrinti CVPD tikrą bendrąją rinką.

4.3. Papildomų bankinio tipo paslaugų teikimo palengvinimas

Pagal CVPDR skatinamas atsiskaitymas centrinio banko pinigais; tačiau CVPD prieigai prie užsienio centrinių bankų taikomos griežtos sąlygos, todėl praktiškai ji yra gana ribota. Siekiant išspręsti šį klausimą, pagal CVPDR tam tikromis sąlygomis taip pat leidžiamas atsiskaitymas naudojant komercinių bankų pinigus. Komercinių bankų pinigus gali suteikti pats CVPD, jeigu jis turi licenciją teikti papildomas bankinio tipo paslaugas, arba juos galima gauti iš kredito įstaigos. Papildomas bankinio tipo paslaugas teikiantys CVPD turi laikytis papildomų reikalavimų dėl reikšmingos kredito ir likvidumo rizikos, kylančios CVPD ir jo dalyviams. Naudodami banką CVPD privalo pasitelkti paskirtą kredito įstaigą (t. y. pagal CVPDR ribotą licenciją turintį banką, teikiantį paslaugas tik CVPD ir turintį laikytis papildomų reikalavimų rizikai sumažinti), kai jų atsiskaitymo veikla viršija tam tikras ribines vertes; iki tų ribų jie gali naudoti komercinę kredito įstaigą.

Tam tikri suinteresuotieji subjektai, daugiausia CVPD, teigė, kad pagal CVPDR ribojamas atsiskaitymas užsienio valiutomis ir dėl to tarpvalstybinė veikla yra mažiau tikėtina, o konkurencija yra ribojama. Visų pirma, jie pastebėjo, kad reikalavimai, pagal kuriuos jie gali teikti papildomas bankinio tipo paslaugas, yra pernelyg ribojamojo pobūdžio ir susiję su didelėmis išlaidomis. Apie tai byloja faktas, kad iki šiol leidimą teikti tokias paslaugas pagal CVPDR turi tik keturi CVPD. Be to, nėra nė vienos paskirtos kredito įstaigos. Tam tikri suinteresuotieji subjektai taip pat pažymėjo, kad ribinės vertės, iki kurių CVPD atsiskaitymui gali naudoti komercinį banką, o ne paskirtą kredito įstaigą, yra per mažos. Kai kurios valdžios institucijos taip pat teigė, kad yra atvirai nusiteikusios dėl tam tikrų taisyklių aspektų peržiūros nekeliant pavojaus finansiniam stabilumui. Tačiau kiti suinteresuotieji subjektai, įskaitant tam tikrus CVPD ir CVPD dalyvius, pažymėjo, kad sušvelninus taisykles galėtų kilti pavojus vienodoms bankų ir CVPD sąlygoms arba galėtų netgi padidėti plintančio neigiamo poveikio rizika.

Reikėtų įvertinti, ar tam tikrus reikalavimus reikia supaprastinti ir padaryti juos proporcingesnius, siekiant įveikti sunkumus atsiskaitant komercinių bankų pinigais ir kartu užtikrinti finansų sistemos atsparumą. Siekdama sudaryti palankesnes sąlygas galimybei atsiskaityti ES valiutomis per centriniame banke atidarytas sąskaitas, Komisija siūlo Europos centrinių bankų sistemai apsvarstyti galimybes sudaryti palankesnes sąlygas kitose valstybėse narėse veiklos leidimą gavusiems ES CVPD naudotis jų centrinių bankų paslaugomis.

4.4. Neproporcingos naštos ir išlaidų, susijusių su atsiskaitymo drausme, sumažinimas

Atsiskaitymų drausmė turi būti taikoma nuo 2022 m. vasario 1 d., kai turi įsigalioti atitinkamas TRS¹¹. Jo pagrindiniai elementai – piniginių baudų skyrimas CVPD dalyviams neatsiskaitymo atvejais ir privalomas supirkimas, kai CVPD dalyvis nepateikia vertybinio popieriaus per nustatytą pratęsimo laikotarpį. Nepaisant to, kad taikant taisykles trūksta patirties, kuriant ir patikslinant TRS įtvirtintą sistemą visoms suinteresuotosioms šalims buvo suteikta galimybė geriau suprasti režimą ir galimus su jo taikymu susijusius sunkumus, ypač krizės metu, kaip antai per COVID-19 krizę 2020 m. pavasarį. Atsiskaitymų drausmei

¹¹ 2018 m. gegužės 25 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/1229, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 909/2014 papildomas atsiskaitymo drausmės techniniais reguliavimo standartais (OL L 230, 2018 9 13).

tikslinėse konsultacijose buvo skirta daugiausia dėmesio, nes grįžtamosios informacijos pateikė beveik visi respondentai. Savo rezoliucijoje dėl tolesnio kapitalo rinkų sąjungos plėtojimo¹² Europos Parlamentas taip pat paprašė Komisijos peržiūrėti atsiskaitymų drausmės režimą, atsižvelgiant į COVID-19 krizę ir „Brexit“ą“.

Beveik visi suinteresuotieji subjektai pažymėjo, kad **labai trūksta aiškumo dėl privalomo supirkimo taisyklių taikymo srities**. Tai taip pat patvirtinta keliais ESMA ir Komisijai pateiktais prašymais pateikti paaiškinimų, kad sistema būtų naudojama veiksmingai.

Be to, didžioji dauguma tikslinių konsultacijų respondentų pažymėjo, kad **supirkimo taisyklės reiktų peržiūrėti**, ir didelė dauguma pritarė **savanoriškam, o ne privalomam supirkimui**. Buvo teigiama, kad dėl privalomo supirkimo sumažės rinkos likvidumas, padidės investuotojų išlaidos, o ES CVPD atsidurs nepalankioje konkurencinėje padėtyje konkuruodami su trečiųjų valstybių CVPD, kurie neturi laikytis panašių taisyklių.

Apskritai dauguma tikslinių konsultacijų respondentų manė, kad **atsiskaitymo drausmė, visų pirma privalomas supirkimas, būtų turėjusi didelį neigiamą poveikį rinkai per joje stebimą sumaištį dėl COVID-19**¹³, nes dėl jos būtų: i) padidėjusios likvidumo problemos, ii) padidėjusios išlaidos, susijusios su vertybiniais popieriais, kuriems gresia supirkimas, ir iii) sumažėjusi galimybė apdrausti riziką.

Vis dėlto vos keli suinteresuotieji subjektai **pritarė privalomam supirkimui** teigdami, kad: savanoriškas supirkimas šiuo metu neskatina netiesioginio aptarnavimo procedūrų, dėl kurių taip pat gali atsirasti neatsiskaitymo atvejų, optimizavimo, bus daug abejojama dėl savanoriško supirkimo vykdymo didelių rinkos dalyvių atžvilgiu ir jie jau daug investavo į sistemos laikymąsi.

Iš viešų konsultacijų ir klausimų ESMA ir Komisijai matyti, kad taip pat gali reikėti patikslinti **piniginių baudų taisyklių taikymo sritį**. Be to, atrodo, kad tam tikrose valstybėse narėse negalima taikyti dabartinės piniginių baudų apskaičiavimo metodikos¹⁴, nes nežinoma vienos nakties paskolos oficiali palūkanų norma.

Atsižvelgdama į suinteresuotųjų subjektų grįžtamąją informaciją, Komisija turėtų apsvarstyti galimybę atlikus poveikio vertinimą pasiūlyti tam tikrų pakeitimų dėl atsiskaitymų drausmės sistemos, visų pirma privalomo supirkimo taisyklių, kad ji būtų proporcingesnė ir kad būtų išvengta galimų nepageidaujamų pasekmių.

4.5. Trečiųjų valstybių CVPD taikomos sistemos stiprinimas

Pagal ESMA reglamento 81 straipsnio 2c dalį reikalaujama atlikti išsamų galimos ESMA vykdomos trečiųjų valstybių CVPD priežiūros vertinimą, nagrinėjant tokius aspektus, kaip

¹² 2020 m. spalio 8 d. Europos Parlamento rezoliucijos „Tolesnis kapitalo rinkų sąjungos plėtojimas: galimybės gauti kapitalo rinkos finansavimą gerinimas, visų pirma MVĮ, ir tolesnis neprofesionalių investuotojų galimybių dalyvauti kūrimas“ (2020/2036 (INI)) 21 punktą.

¹³ ESMA duomenimis (https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma_50-165-1287_report_on_trends_risks_and_vulnerabilities_no.2_2020.pdf) 2020 m. kovo mėn. neatsiskaitymo atvejų dalis padidėjo iki 14 % nuosavybės vertybinių popierių atveju (palyginti su 6 % 2019 m.) ir beveik iki 6 % obligacijų atveju (palyginti su 3 % 2019 m.); tačiau per tą laiką beveik grįžta prie ankstesnių lygių.

¹⁴ 2016 m. lapkričio 11 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2017/389, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 909/2014 papildomas nuostatomis dėl piniginių baudų už neatsiskaitymą apskaičiavimo parametru ir centrinių vertybinių popierių depozitoriumų operacijų priimančiosiose valstybėse narėse (OL L 65, 2017 3 10).

pripažinimą, pagrįstą sisteminę svarbą, nuolatinį reikalavimų laikymąsi, baudas ir periodiškai mokamas baudas.

Šiuo metu trečiųjų valstybių CVPD notarines paslaugas ir centralizuoto tvarkymo paslaugas gali teikti tik Komisijai priėmus sprendimą dėl lygiavertiškumo dėl trečiosios valstybės teisinės sistemos ir ESMA juos pripažinus. ESMA neturi tiesioginės pripažintų trečiųjų valstybių CVPD priežiūros įgaliojimų. Tačiau iš principo trečiųjų valstybių CVPD, teikę paslaugas ES prieš įsigaliojant CVPDR, gali ir toliau jas teikti pagal tęstinumo išlygą, kurios galiojimo pabaigos data nėra nustatyta.

Iki šiol Komisija priėmė tik vieną sprendimą dėl lygiavertiškumo (dėl Jungtinės Karalystės), kuris galioja iki 2021 m. birželio 30 d., ir ESMA pripažino tik Jungtinės Karalystės CVPD. Todėl trečiųjų valstybių režimo srityje turima praktinė patirtis yra ribota.

Atsižvelgdami į šias aplinkybes, dauguma suinteresuotųjų subjektų nepritarė tam, kad šiame etape būtų nustatyta išsami trečiųjų valstybių CVPD pripažinimo ir priežiūros sistema. Vis dėlto iš konsultacijų matyti, kad galbūt reikėtų toliau svarstyti galimybę tam tikrose srityse sugriežtinti taikytinas taisykles.

Kalbant apie **tęstinumo išlygą**, pirma, atrodo, kad trūksta informacijos apie tai, kurie trečiųjų valstybių CVPD šiuo metu pagal tą išlygą teikia paslaugas, susijusias su finansinėmis priemonėmis, išleistomis pagal kurios nors valstybės narės teisę. ESMA ir daugelis suinteresuotųjų subjektų pritarė tam, kad siekiant padidinti rinkos skaidrumą būtų nustatytas pranešimo reikalavimas. Antra, kai kurie suinteresuotieji subjektai kėlė klausimą, ar ES CVPD ir trečiųjų valstybių CVPD, kurie toliau vykdo veiklą pagal tą išlygą, taikomos nevienodos sąlygos.

Buvo ir klausimų dėl trečiųjų valstybių nuostatų **taikymo srities**. Pirma, šiuo metu nėra reikalaujama, kad **ESMA pripažintų trečiųjų valstybių CVPD, teikiančius atsiskaitymo paslaugas, susijusias su finansinėmis priemonėmis, išleistomis pagal kurios nors valstybės narės teisę**. ESMA pritaria tam, kad pripažinimo taikymo sritis būtų išplėsta aprėpiant atsiskaitymo paslaugas, teigdama, kad taip būtų galima užtikrinti finansinį stabilumą ir investuotojų apsaugą, taip pat vienodas sąlygas ES ir trečiųjų valstybių CVPD. Tačiau trūksta informacijos apie tai, ar trečiųjų valstybių CVPD vykdo tokią veiklą. Antra, tam tikri suinteresuotieji subjektai paprašė Komisijos **paaikškinti, kurioms finansinėms priemonėms** reikia pripažinimo, atsižvelgiant į paso mechanizmo taisykles, kuriose vartojami panašūs terminai.

Todėl reikėtų įvertinti, ar trečiųjų valstybių CVPD taikomą sistemą reikia toliau tobulinti (pvz., nustatyti tęstinumo išlygos taikymo pabaigos datą, nustatyti pranešimo reikalavimą), siekiant užtikrinti ES finansinį stabilumą ir vienodas sąlygas ES ir trečiųjų valstybių CVPD pagal atitinkamus tarptautiniu mastu sutartus PFMI.

4.6. Technologinių inovacijų naudojimas

Paskirstytojo registro technologija (PRT) ir vertybinių popierių konvertavimas į žetonus gali transformuoti tarpuskaitą ir atsiskaitymą, nes supaprastinami procesai, sumažinamos išlaidos ir padidinamas saugumas. 2020 m. rugsėjo mėn. Komisija paskelbė pasiūlymą¹⁵ dėl PRT grindžiamoms rinkos infrastruktūroms skirtos bandomosios tvarkos.

¹⁵ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl paskirstytojo registro technologija grindžiamoms rinkos infrastruktūroms skirtos bandomosios tvarkos (COM(2020) 594).

Tikslinių konsultacijų respondentai pažymėjo, kad CVPDR turi išlikti technologiškai neutralus ir užtikrinti, kad naujiems paslaugų teikėjams būtų taikomos tos pačios taisyklės kaip rinkos senbuviams (principas „ta pati paslauga, ta pati rizika, tos pačios taisyklės“). Dauguma suinteresuotųjų subjektų teigė, kad visus CVPDR pakeitimus siekiant išnaudoti visą technologijų potencialą reikėtų atidėti, kol bus priimtas Komisijos pasiūlymas dėl bandomosios tvarkos ir bus sukaupta patirtis jį įgyvendinant.

Bus toliau svarstoma, kokių padarinių CVPD technologijų naudojimas turės CVPDR. Komisija taip pat prašo ESMA apsvarstyti, ar siekiant sudaryti palankesnes sąlygas CVPD naudoti technologines inovacijas būtų galima naudoti į ESMA kompetencijos sritį patenkančias priežiūros konvergencijos priemones, ar galbūt reikėtų iš dalies pakeisti galiojančius TRS.

4.7. Sritis, kuriose, suinteresuotųjų subjektų nuomone, šiuo metu nereikia tolesnių veiksmų

Dauguma suinteresuotųjų subjektų sutarė, kad vidinio atsiskaitymų vykdymo subjektų¹⁶ teikiami duomenys efektyvūs, veiksmingi, nuoseklūs, svarbūs bei turi ES pridėtinės vertės ir dėl to didėja rinkos skaidrumas. Be to, suinteresuotieji subjektai pažymėjo, kad šis įpareigojimas taikomas ribotą laiką ir jį peržiūrėti dar per anksti. Tačiau vidinio atsiskaitymų vykdymo veiklai plečiantis (o šią tendenciją patvirtino ir ESMA)¹⁷, reikia įdėmiai vykdyti stebėseną, kad būtų išvengta naujos rizikos finansiniam stabilumui.

Kalbant apie CVPD žlugimo poveikio mokesčių mokėtojams ribojimo priemonių nustatymą, pastabų pateikė vos keli suinteresuotieji subjektai. Atsižvelgdama į ribotą grįžtamąją informaciją, Komisija mano, kad reikia tai išsamiau apsvarstyti vėliau, kai valdžios institucijos ir sektorius turės daugiau patirties įgyvendinant CVPDR ir gaivinimo ir pertvarkymo sistemą, taikomą kitoms finansų rinkos infrastruktūroms (t. y. pagrindinėms sandorio šalims¹⁸).

5. IŠVADOS

Suinteresuotųjų subjektų atsiliepimai rodo, kad iš esmės keisti daugumos pagrindinių CVPDR reikalavimų, kurie yra būtini skaidrumui užtikrinti ir sisteminei rizikai mažinti atsiskaitymo srityje, nereikia. Vis dėlto šioje ataskaitoje iškeltus klausimus remiantis gauta informacija reikia nagrinėti toliau.

Todėl, kaip paskelbta 2020 m. KRS veiksmų plane ir 2021 m. Komisijos darbo programoje, Komisija apsvarstys galimybę atlikus poveikio vertinimą pasiūlyti atlikti CVPDR REFIT peržiūrą. Šia iniciatyva panaikinant nereikalingas išlaidas, kurias šiuo metu patiria įmonės, ir padarant ES finansų rinką geriau integruotą, veiksmingesnę ir saugesnę, kad būtų palankesnės sąlygos investuoti, turėtų būti remiama Komisijos geresnio reglamentavimo darbotvarkė.

¹⁶ Vidinio atsiskaitymų vykdymo subjektai – įstaigos, kurios klientų vardu arba savo sąskaita vykdo pervedimo nurodymus nesinaudodamos vertybinių popierių atsiskaitymo sistema.

¹⁷ ESMA ataskaita „Vidinis atsiskaitymų vykdymas pagal CVPDR“, 2020 11 5.

¹⁸ 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/23 dėl pagrindinių sandorio šalių gaivinimo ir pertvarkymo sistemos, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1095/2010, (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 600/2014, (ES) Nr. 806/2014 ir (ES) 2015/2365 ir direktyvos 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2007/36/EB, 2014/59/ES ir (ES) 2017/1132 (OL L 22, 2021 1 22).